

Rapport från Svenska historikermötet i Linköping, 23-25 april 1999

På sätt och vis var Svenska historikermötet i Linköping något av en succé redan innan det börjat. Med över 300 anmälda deltagare, de allra flesta forskare, lärare och doktorander, gjorde denna konferens verkligen skäl för sitt namn; här samlades under några intensiva apriildagar snart sagt hela det svenska historikersamhället för tanke- och meningsutbyten på temat "Historia som makt – makten och historikerna".

Större delen av de tre dagarna ägnades åt mindre, parallellt hållna specialsessioner där en mängd ämnen med mer eller mindre tydlig koppling till maktbegreppet dryftades. Vid de inledande och avslutande gemensamma paneldiskussionerna behandlades dock maktproblematiken i ett mer övergripande perspektiv. Synpunkterna var talrika och mångskiftande, ibland i så hög grad att det blev svårt att urskilja tydliga mönster i de inlägg som gjordes och de replikskiften som utspann sig. Ändå utkristalliserade sig efterhand några huvudsakliga problemområden inom det större tema som arrangörerna formulerat:

För det första maktförhållanden och maktutövning såsom historiskt fenomen, som en central företeelse i de samhällen och mänskliga relationer som utgör historikerns studieobjekt. För det andra den makt historikern själv utövar när han eller hon rekonstruerar – eller konstruerar, som många numera anser – det förflutna. För det tredje den makt som historiker liksom andra forskare utsätts för genom inflytandet från politiker, media och anslagsgivande organ. För det fjärde, slutligen, en aspekt som sällan nämndes i paneldebatterna men några gånger åtminstone antydde, nämligen maktutövningen inom historikerskrået: mellan handledare och doktorander, mellan lärare och studenter, mellan män och kvinnor.

Inom ramen för dessa problemområden var det framför allt två frågor som kom att dominera förhandlingarna. Dels handlade det om medias inflytande över forskningen, dels om historikerns ansvar för den makt han eller hon utövar genom sina skildringar av det förflutna. Även om någon under avslutningsdebatten menade sig ha märkt att både Foucaults och Bourdieus stjärnor var i dalande bland svenska historiker, var det alltså tydligt att åtminstone den förres inspiration i en mer allmän mening genomsyrade diskussionerna; själva konferenstemat är ju för övrigt svårt att tänka sig som något annat än en insnävning och tillämpning av Foucaults övergripande tes att "kunskap är makt".

Ida Blom från universitetet i Bergen framhöll i sitt bidrag till inledningssessionen att "makt" är något som kan uppfattas på mycket olika sätt. Hon skisserade två skilda definitioner av begreppet: dels en enkel, där makt är en relation mellan två människor där den ene har ett konkret, kanske formellt inflytande över den andre, dels en mer komplex, där makt kan vara t ex strategier för att övertyga eller övertala andra människor. Det handlar då om informella maktrelationer, ofta utanför det traditionella politiska eller ekonomiska området – exempelvis makt utövad mellan läkare och patient eller inom familjen. Här underströks också att genus är en analyskategori som skär tvärs igenom alla andra och därför har en mycket speciell betydelse ur ett maktperspektiv.

Vad gäller historikerns makt påpekade Ida Blom att det förflutnas människor inte kan gå i svaromål mot våra beskrivningar av dem, och att det förflutna som sådant inte ändrar sig. Istället är det människors *föreställningar* om det förflutna som förändras, och det är i hög grad vi historiker som förmedlar dessa föreställningar – alltså har vi makt över det förflutna. Med den makten följer, enligt Blom, ett ansvar att ge en så riktig bild av historien som möjligt. I det sammanhanget påpekade hon också att förtigandet är en av de effektivaste formerna av maktutövning, något som gör det särskilt intressant att se hur historikernas intresse under detta århundrade förskjutits, först från den politiska eliten till det stora flertalet,

alltså det som brukar kallas "vanligt folk", och därefter till avvikarna, "de andra", de som uttryckligen och definitionsmässigt är "ovanligt folk".

Ann-Sofie Ohlander underströk likaså vikten av att uppmärksamma det som *inte* sägs och hörs, eftersom maktavare alltid söker undanhålla information som är obehaglig för dem själva från allmänheten. Men inte bara politiker förvränger historien för sina egna syften, menade Ohlander, som ville lyfta fram det problem som massmedias missbruk av historien innebär, ett missbruk som historiker aktivt måste uppmärksamma och motarbeta. Där tangerade hon en fråga som ofta återkom i paneldebatterna, den om historieämnets "marknadsanpassning". Arne Jarrick anknöt till denna problematik när han påpekade att det "marknadssug" som numera faktiskt finns efter historiska arbeten inte sällan påverkar både doktorander och andra forskare när de skriver – med andra ord är det inte bara strikt vetenskapliga hänsyn som tas vid författandet av böcker och artiklar. Eva Österberg såg också marknadsanpassningen som ett allvarligt problem, då den leder till en konventionalisering där gamla mönster för den historiska framställningens form och innehåll befästs, exempelvis det som Österberg kallade "det nationella paradigmet".

Liknande tongångar hördes från Klas Åmark, som dock var mer inomvetenskapligt orienterad i sitt inlägg. Han menade att mycket få forskare i dagsläget vågar satsa verkligt friskt, eftersom professorerna är upptagna av att försöka finansiera sina doktorander, docenttjänsterna har försvunnit och doktorerna inte vågar ta några risker i en hårdnande "marknadsekonomi för historiker". Doktoranderna, slutligen, tenderar enligt Åmark att skriva den historia som den egna institutionen eller det egna nätverket av forskarkolleger vill att de skriver, något som blir problematiskt efter disputationen då den nyblivne doktorn måste söka sig utåt, till miljöer där den egna forskningsinriktningen eller angreppssättet inte är lika gångbara. "De elever som trognast följer ens egna riktlinjer klarar sig sämst när de har disputerat", sammanfattade Åmark denna problematik.

I slutdiskussionen upprepade Yvonne Hirdman att makten alltid är central, samtidigt som hon underströk att vår förståelse av detta begrepp har förändrats radikalt genom att det blivit så mycket mer komplext. Som historiker får vi, menade Hirdman, aldrig tappa bort den grundläggande frågan: "Vem har makten – who's talking?" Hon konstaterade också att det för fyra-fem decennier sedan var statsvetare, sociologer och ekonomer som hade tolkningsföreträdet i det offentliga samtalet, men att historikerna på senare år fått ett allt större utrymme. Vad beror det på?

I denna diskussion kom de båda frågorna om medias förhållande till historikerna och historikernas ansvar för makten över det förflutna att vävas samman. Elin Frykman, den enda doktoranden i panelen, poängterade att människor inte har tid att värdera varje yttrande de tar del av via media; istället tenderar de att lita på vissa personer som de fått förtroende för, exempelvis journalister som av någon anledning tillmätts stor trovärdighet. Frykman menade att det är särskilt viktigt att granska just dessa personer när de skriver om historien på ett värderande, moraliserande sätt – det är rentav vår skyldighet som historiker att bemöta dessas argumentering när den blir missvisande.

Arne Jarrick fortsatte i sitt inlägg på samma tema, nämligen att en av historikerns viktigaste uppgifter är att granska och avslöja myter i samtidsdebatten. Jarrick betonade starkt att det inte är vår roll att ge rekommendationer inför framtiden eller att moralisera över det förflutna, även om vi i vår egenskap av medborgare givetvis har samma rätt som andra att kritisera makten. I just det sammanhanget är det fullt legitimt att också använda sig av sina forskningsresultat, ansåg Jarrick, men medan vi är "inne i forskningsprocessen" måste vi försöka att förhålla oss så neutralt och objektivt som möjligt. Förre statsministern Ingvar Carlsson framhöll för sin del betydelsen av yrkeshistorikerna som en motvikt till massmedia i förmedlingen av det förflutna. Det är en roll som enligt Carlsson

kräver både klarhet och medvetenhet om vad som egentligen är forskningens uppgift och om vilka vetenskapens grundläggande värderingar och förutsättningar är.

Därefter följde en ordväxling som i stort sett lämnade maktfrågan åt sidan och istället handlade om relativismen i vetenskapen. Jarrick betonade att denna inte får gå hur långt som helst, och undrade sedan hur vi skall motivera de stora summor skattebetalarna årligen spenderar på oss, om det nu faktiskt är så som många tycks anse, nämligen att historiker i sin verksamhet egentligen inte kastar ljus över någonting utom sig själva. I själva verket erbjuder vetenskapen en version av historien som är bättre än exempelvis journalisternas, hävdade Jarrick. Mot detta invände flera mötesdeltagare, vilka dels ansåg att historikerna knappast har en enda, gemensam version av historien, dels menade att det är en naiv syn på vetenskapens roll att tro att vi skulle inneha den absoluta sanningen. Jarrick vidhöll emellertid att även om vi aldrig kan nå fram till en absolut sanning, måste *sökandet* efter sanningen vara vår primära drivkraft som forskare, eftersom det är här som professionens själva existensberättigande ligger.

Efter denna vetenskapsteoretiska utveckling återförde Christina Florin diskussionen till frågan om makt, genom att uppmärksamma att det inte bara är i media som historia kan vara en form av makt; det finns också institutioner, exempelvis skolan eller turistnäringen, där historiska kunskaper förmedlas och reproduceras. Alltså finns det, konstaterade Florin, många områden där historiker skulle kunna ha makt om de så önskade.

I sitt avslutningsanförande samlade Svenska historiska föreningens nyvalda ordförande, Ulla Wikander, ihop många av de trådar som nystats upp under de föregående dagarna. Liksom Florin lyfte hon särskilt fram skolans stora betydelse. Inte minst med tanke på de svårigheter som många påtalat vad gäller att nå ut i massmedia på ett rättvisande sätt, är det enligt Wikander viktigt att inte glömma den potentiella direktkontakt med hela den svenska befolkningen som skolans historieundervisning erbjuder. Mot den bakgrunden är det särskilt allvarligt, att historieämnet de senaste åren drabbats så hårt av nedskärningar i mängden undervisningstimmar, lärarnas behörighetsnivå och ämnets allmänna status. Just eftersom denna fråga är så viktig, måste vi försöka att här skaffa oss ett debattutrymme, framhöll Wikander. Om vi inte har en genomtänkt historiesyn i skolan, så kan "vad som helst" komma i dess ställe, eftersom samhället alltid har ett behov av historia i en eller annan form.

Möjligen var det ett tecken i tiden att Svenska historiska föreningen vid historikermötet i Linköping valde en kvinnlig ordförande – apropå den under konferensen knappt berörda frågan om maktrelationerna inom historikerskrået, var det nämligen påfallande vilken framträdande roll som kvinnliga deltagare, alltifrån doktorander till professorer, spelade i både paneldebatter och specialsessioner. Den manliga dominansen ifråga om att synas och höras består visserligen fortfarande, men är tveklöst svagare än vad den en gång varit.

På liknande sätt var det positivt att så stort utrymme bereddes åt doktorander för aktivt deltagande i specialsessionerna, där denna grupp i många fall stod för mer än hälften av bidragen. Därigenom blev det också desto mer iögonenfallande att doktoranderna var svagt representerade i de stora (och därmed mer prestigefyllda) inledande och avslutande debatterna. I dessa kunde man för övrigt notera att både panelmedlemmarna och de ur auditoriet som yttrade sig nästan uteslutande var välkända, sedan länge etablerade historiker. Ur doktorandperspektiv förefaller det också märkligt, inte minst med tanke på konferenstemat "makten och historikerna", att det inte anslagits någon tid alls till att dryfta den pågående reformeringen av forskarutbildningen, ett av de mest drastiska uttrycken någonsin för politikernas och tjänstemäns makt över svensk historievetenskap. Det närmaste i den vägen var en specialsession om "framtidens forskarutbildning", där frågan om de nuvarande, ofinansierade doktorandernas situation väckte mycket begränsat intresse i panelen, som uteslutande bestod av disputerade lärare.

Slutligen kan man inte låta bli att fråga sig om det är meningsfullt att försöka formulera ett tema för ett nationellt historikermöte – är det inte vid en sådan konferens just bredden, snarare än fokuseringen på vissa specifika problemområden, som är styrkan? I Linköping var det bara med den mest generösa av tolkningar (om ens då) som alla bidrag, eller ens sessioner, egentligen kunde sägas handla om "makt". Det betyder inte att dessa bidrag och sessioner var ointressanta; tvärtom var den stora behållningen av historikermötet just känslan – välgrundad eller ej – av att få en representativ överblick över den historiska forskning som pågår i landet, med dess stora mångfald av såväl frågeställningar och material som metoder och teoretiska utgångspunkter. Möjligheten att under några få men innehållsrika dagar umgås med stora delar av det svenska historikersamhället, och inte minst att utbyta idéer och forskningsresultat med kolleger inom det egna ämnesområdet, gav nog de flesta av oss deltagare inspiration och förnyad lust att ge sig i kast med det ensamarbete som forskningen oftast är.

Kenneth Nyberg

Program för Svenska historikermötet 23-25 april 1999

(I sammandrag)

Fredagen 23/4

Inledningsanförande

Jarl Torbacke

Paneldiskussion: Historia som makt - makten och historikerna

Ordförande: *Jan Sundin*

Inledning: *Ida Blom, Ann-Sofie Ohlander och Klas Åmark*

Lördagen 24/4

Sessioner

Äldre militärhistoria i ny belysning. Svensk militärhistoria före 1850

Sessionsledare: *Jan Glete*

Martin Hårdstedt, "Underhållsproblematiken under kriget 1808-09 - ett unikt undantag?"

Margaretha Mellberg, "Biografisk historia tillämpad på historik över Älvsborgs regemente"

Hans Norman, "Projektet Skärgårdsflottan i det svenska samhället 1700-1824"

Makten över minnet

Sessionsledare: *Peter Aronsson*

Stefan Nordqvist, "Den historielösa historiekulturen"

Gunlög Fur, "Om minnen, monument och maskerader – eller vem tillhör historien? Reflektioner utifrån några amerikanska debatter"

Cecilia Trenter, "'And now – imagine she's white': Konkretioner och kontaminationer som metodisk strategi i postkolonial historieskrivning"

Anna Wallete, "Historiker och hedningar. En alternativ historieskrivning i dagens Sverige"

Eva Queckfeldt, "Vårt behov av det förflutna. Om kiosklitteratur med historiskt motiv"

David Ludvigsson, "Den audiovisuella historien – televisionen och makten över minnet"

Maija Runcis, "Att lägga historien till rätta. Den svenska steriliseringsdebatten"

Det betydelseladdade rummet – lokal-regional historia: Den föreställda staden

Sessionsledare: *Lars Nilsson*

Mattias Legné, "Stockholm/Uppsala 1700-tal"

Katarina Karlsson, "Chicago 1800-tal"

Anna Kåring Wagman, "Om städers skapande av självbilder och makt"

Religion och samhälle

Sessionsledare: *Christer Ahlberger* och *Göran Malmstedt*

Ann-Katrin Hatje, "Settlementrörelsen, kvinnlig filantropi och socialt arbete, ca 1880-1920-talet"

Hanna Hodacs, "Att frälsa indier eller väcka nordbor. Sverige som brittiskt missionsfält under 1800-talets första hälft"

Elin Malmer, "Präster, predikanter och välfärdsstatens rötter"

Göran Malmstedt, "Kyrkolära och bondetro. Om kontinuitet och förändring i tidigmodern religiositet"

Linda Oja, "Fromhetens gränser"

Hanne Sanders, "Reformation og vækkelse i et sekulariseringsperspektiv"

Monica Weikert, "I sjukdom och nöd. Offerkyrkoseden i Sverige från 1600-tal till 1800-tal."

Yvonne Maria Werner, "Det kvinnliga klosterväsendet i Norden 1860-2000: en kvinnlig motkultur i det moderna samhället". Presentation av ett internordiskt forskningsprojekt

Svenska östersjöplaner under 500 år

Sessionsledare: *Anu Mai Köll*

Torkel Jansson, "Presentation av projektet "Stat-kyrka-samhälle: Det stormaktstida systemet i Sverige och Östersjöprovinserna"

Torbjörn Eng, "Riksbegreppet Sverige – synen på inrikes och utrikes områden 1520-1816"

Gunnar Åselius, "Preventivkrig mot Sverige. Sverige i rysk och sovjetisk marinplanering 1914-1940"

Karlis Kangeris, "Den svenska Baltikumpolitiken 1919-1950"

Öppen session

Sessionsledare: *Staffan Förhammar*

Sven-Olof Olsson, "Mellankrigstidens handelspolitik i Europa. Handelspolitik som makt"

Bill Sund, "Politik och ekonomisk kriminalitet. Historiska exempel från Sverige, USA och Italien"

Historisk verkstad

Sessionsledare: *Maths Isacson*

Paneldiskussion: *Tom Ericsson, Anu Mai Köll, Lars Nilsson, Kim Salomon, Ulla Wikander, Eva Österberg*

Klass, genus eller etnicitet. Arbetsmarknadens genus

Sessionsledare: *Björn Horgby*

Renée Frangeur, "SAP, männens förening och de gifta kvinnornas rätt till arbete i början av 1930-talet"

Linda Lane, "Arbetande medelklasskvinnor under mellankrigstiden"

Johanna Overud, "Anders väljer yrke. Om genuskonstruktionen i den svenska statliga yrkesvägledningen 1939-45"

Kommentatorer: *Jonny Hjelm* och *Björn Horgby*

Hälsa som makt

Sessionsledare: *Marie C Nelson*

Introduktion: *Roger Qvarsell*

Bodil Persson, "Smittskyddets aktörer i pestens Skåne"

Anna Lundberg, "Syfilis-floden – ett kapitel i konstruktionen av sjuka och syndfulla i svenskt 1800-tal"

Jenny Björkman, "August Åmans förlorade heder eller något om alkoholistlagen och den svenska tvångsdiskursens förändring under 1900-talet"

Lisa Öberg, "Läkarens hantverk i teknikens tid. Om sinnenas bruk och sjukvårdens förändring"

Det betydelsefulla rummet - lokal-regional historia: Finns det lokala kulturer inom ekonomi och politik?

Sessionsledare: *Lars Nilsson*

Tomas Nilson, "Kultur som förklaring? En kortare utläggning om entreprenörskapets kulturella förutsättningar i Borås och Örebro 1890-1920"

Börje Björkman, "Krishantering på lokal nivå, särskilt 1917"

Thord Strömberg, "Urbana regimer i Örebro och Norrköping under 1950-talet"

Öppen session

Sessionsledare: *Staffan Förhammar*

Dick Harrison, "Kvinnlig politisk kultur under tidig medeltid"

Tidigmodern forskning inför framtiden

Sessionsledare: *Harald Gustafsson*

Inledningar: *Maria Sjöberg, Anders Florén, Gunlög Fur, Harald Gustafsson*

Statsbildning under tidigmodern tid

Sessionsledare: *Pär Frohnert* och *Börje Harnesk*

Harald Gustafsson, "Gamla riken, nya stater. Ett statsbildningsperspektiv på Kalmarunionens upplösning"

Jens Lerbom, "I ord och handling – den statliga integrationspolitiken och dess konsekvenser på 1500- och 1600-talens Gotland"

Stellan Dahlgren, "Den svenska absolutismen – en myt?"

Martin Melkersson, "Att styra ett rike. Några funderingar kring statsbyggande och den politiska elitens syn på statens uppgifter under frihetstiden"

Maria Cavallin, "Förväntningar och förpliktelser. Ämbetsmannanormer i förändring 1750-1850"

Den framtida forskarutbildningen

Sessionsledare: *Jan Lindegren*

Paneldiskussion: *Thomas Lindkvist, Jan Sundin, Kim Salomon, Olle Ferm, Tom Ericsson, Jan Lindegren, Peter Aronsson, Ann-Sofie Ohlander*

Genus, offentlighet och medborgarskap: Det indirekta medborgarskapet

Sessionsledare: *Christina Florin* och *Lars Kvarnström*

Yvonne Johansson, "Women for the Public in the Public Space. Regulations of Prostitution in 19th century Stockholm"

Birgitta Jordansson, "Borgerliga kvinnors indirekta medborgarskap under 1800-talet"

Birgitta Plymouth, "Ett 'medborgarskap' för familjeförsörjande kvinnor. Kvinnor och fattigvård i Norrköping under sent 1800-tal"

Kommentator: *Maria Sundkvist*

Klass, genus eller etnicitet: Etnicitet, klass och globalisering

Sessionsledare: *Björn Horgby*

Per-Olof Grönberg, "My Kind of Town? Etnicitets- och klassperspektiv på återvandring eller kvarboende bland svenska ingenjörer i 1910-talets Chicago"

Gunilla Petersson, "Arbetsmarknaden i Norrköping efter andra världskriget"

Johan Åkerman, "Företagsnämnden Electrolux Motalafabrik 1948-1969: En lokal arena i en internationell koncern"

Kommentatorer: *Gunlög Fur* och *Björn Horgby*

Makten över skolans historieundervisning

Sessionsledare: *Hans-Albin Larsson*

Paneldiskussion: *Lars Claeson*, *Per-Göran Johansson*, *Hans-Albin Larsson*

Öppen session

Sessionsledare: *Staffan Förhammar*

Dick Harrison, "I skuggan av Cathay – västerländska resenärers syn på Asien i övergången till tidigmodern tid"

Tomas Cramér, "Samernas rätt till land och vatten"

Möten för nätverk

Kommittén för historisk arbetslivsforskning

Äldre militärhistoria

SKOGH

Historielärarnas förening

Doktorandmöte

Professorsmöte

Prefektmöte

Söndagen 25/4

Sessioner

Genus, offentlighet och medborgarskap: Offentlighetens diskurs

Sessionsledare: *Christina Florin* och *Lars Kvarnström*

Inger Hammar, "Genus offentlighet och medborgarskap vid tiden för representationsreformens införande"

Ann Ighe, "Manliga förmyndares medborgerliga rättigheter och skyldigheter. En riksdagsdebatt under 1800-talets första hälft."

Josefin Rönnmark, "Rätt är makt"

Kommentator: *Maria Ågren*

Medias makt och makten över media

Sessionsledare: *Birgit Petersson*

Per-Olof Andersson, "'Ack hvad den makten är en härlig sak, äfven om den är liten!' Medier och makt ur ett lokalt perspektiv"

Stefan Dalin, "Den värmländska pressen och spanienfrågan 1936-39"

Jonas Harvard, "Prisvärda åsikter och lättköpta blad. Debatten kring statliga pressinitiativ på 1860- och 1910-talet"

Tom Olsson, "Mediesamhälle och politik. Exemplet Sverige 1925-1995"

Karin Nordberg, "Kön, röst och offentlighet i svensk radio 1924-99"

Staffan Sundin, "Ägarmakt i medier"

Kommentator: *Jarl Torbacke*

Samtidshistorien

Sessionsledare: *Kim Salomon* och *Karl Molin*

Paneldiskussion: *Kim Salomon, Alf W Johansson, Kjell Östberg, Karl Molin*

Brott och straff: Kvinnor - parter i målen eller offer inför världslig och kyrklig rätt från 1600-talet till nutid

Sessionsledare: *Eva Österberg*

Eva Österberg, "Från part i målet till brottsoffer. Den oskyldiga människan och det moderna samhällets framväxt – en projektpresentation"

Eva Bergenlöf, "Barnamord – brottskategorin som försvann"

Karin Jansson, "Kvinnofrid, våldtäkter och offer under 1600- och 1700-talen"

Malin Lennartsson, "Domkapitlet, samlevnadsärenden och kvinnorna under 1600-talet"

Det goda livet

Sessionsledare: *Dag Lindström*

Annika Sandén, "Strategier för stabilitet, försörjning och välfärd. Om äktenskap, förmodernitet och civilisering"

Staffan Förhammar, "Den vetenskaplige filantropen som visionär"

Martin Wiklund, "Från kollektivism till individualism? En kontextualisering av diskussionen om det goda livet"

Kent Waltersson, "Att skapa ett gott liv på landsbygden. Lokalt demokratiskt inflytande och modern social ingenjörskonst i några landsbygdskommuner 1930-1970"

Makt, rätt och ägande i nordisk medeltid

Sessionsledare: *Thomas Lindkvist*

Audur Magnúsdóttir, "Fruar, frillor, fränder. Politiken i Islands äldsta historia"

Staffan Berntsson, "De första kyrkorna och patronatsrätten mot bakgrund av den maktstrukturella processen i Norden c:a 1050-1350"

Lars Hermanson, "Släkt, vänner och makt i 1100-talets Danmark"

Genus, offentlighet och medborgarskap: Politik och medborgarskap

Sessionsledare: *Christina Florin* och *Lars Kvarnström*

Helena Bergman, "Att göra fäder av män. Kvinnors politiska aktivism för barnavårdsmannainstitutionens införande i 1910-talets Sverige"

Silke Neunsinger, "Kändisar i nationens tjänst"

Mikael Sjögren & Camilla Norbin, "'Polisväsen, civilförsvar och allt arbete med landshövdingeutnämningar är minsann inget roligt!' Om kvinnors arbete i riksdag och regering under andrakammarperioden."

Kommentator: *Gunnela Björk*

Makten över människovärdet

Sessionsledare: *Ann-Sofie Ohlander*

Elin Frykman och *Nils Erik Sundström*, "Amfetamin och blanka gevär"

Ann-Sofie Ohlander, "Människors värde och värdighet i modern svensk historia"

Mattias Tydén, "Människovärdet - det tidsbundna och tidlösa"

Bert Mårald, "Nackdelen med att bo långt bort och tillhöra fel kön. Läroverken som kulturinstitution. Kring lokalisering och rekrytering under studentexamensperioden 1863-1968"

Miljöhistoriskt forum

Sessionsledare: *John Svidén*

Martin Johansson, "Jordbrukskolonier och trädgårdsstäder i Sverige vid 1900-talets inledning"

Christer Nordlund, "The Nature of the Nation, and the Region: Gerard de Geer and the Discovery of Land Elevation in Sweden"

Jan-Olof Drangert, "Ekologiska toaletter förr och nu"

Jonas Hallström, "Industristadens miljöproblem. Vatten- och avloppshantering i Norrköping 1863-1883"

Kenneth Awebro, "Arktiskt resursutnyttjande – exemplet Svalbard"

Barn och makt

Sessionsledare: *Mats Sjöberg*

Paneldiskussion: *Bengt Sandin, Susanna Hedenborg, Gena Weiner*

Avslutande paneldiskussion

Anders Björnsson, Ingvar Carlsson, Kristian Gerner, Arne Jarrick, Elin Frykman
Diskussionsledare: *Yvonne Hirdman*

Avslutningsanförande

Ulla Wikander

Rapporter från sessionerna

Varje sessionsledare ombads ordna med rapportör till Historisk tidskrift. Nedanstående rapporter har inkommit.

Äldre militärhistoria i ny belysning. Svensk militärhistoria före 1850

Forskning om tidigmodern militärhistoria bedrivs på åtskilliga håll i Sverige men mest som enstaka ämnen eller som delar av tidigmoderna forskningsprojekt. Sessionen hade tillkommit för att ge forskare med denna inriktning tillfälle att träffas. 23 personer (därav sju kvinnor) från nästan samtliga universitet och högskolor i Sverige deltog. Sessionsledare var Jan Glete, Stockholm Fem pågående arbeten presenterades:

- Ingvar Sjöblom (Stockholm), Ledarskap och kompetens under 1500-talet: sjöofficerskårens framväxt
- Hans Norman (Uppsala), Projektet Skärgårdsflottan i det svenska samhället, 1700-1824
- Martin Hårdstedt (Umeå), Underhållsproblematiken under kriget 1808-09 – ett unikt undantag?
- Peter Danielsson (Växjö), Oplöjda fält. Nya perspektiv på det äldre indelningsverket
- Margaretha Mellberg (Göteborg), Biografisk historia tillämpad på historik över Älvsborgs regemente

Diskussioner uppstod om samtliga bidrag. Det framgick att dessa anknöt till frågor och problem som även intresserade forskare som sysslar med andra tidsperioder och ämnen. Behovet av fortsatta och mer regelmässiga kontakter inom det militärhistoriska området diskuterades på ett nätverksmöte senare under mötet i Linköping. De som är intresserade av att komma med i detta nätverk kan kontakta Ingvar Sjöblom, Historiska institutionen, Stockholms universitet, 106 91 Stockholm (Ingvar.Sjoblom@historia.su.se) och Martin Hårdstedt, Institutionen för historiska studier, 901 87 Umeå (Martin.Hardstedt@historia.umu.se).

Gunnar Artéus

Makten över minnet

En av de sessioner som tilldrog sig störst intresse var "Makten över minnet". Sessionen hade samlat sju paperskrivare som från något olika infallsvinklar tog upp problem som hör samman med produktion och reproduktion av ett samhälles kollektiva minne. Sessionsledaren Peter Aronsson konstaterade inledningsvis att det nyvaknade intresset hämtade näring och inspiration från en rad tendenser inom och utom historieämnet: den ämnesmässiga breddningen och utvecklingen av historieskrivningen, den ökande diskussionen kring förhållandet mellan akademisk och icke-akademisk

historieskrivning, postmodernismens ifrågasättande av gränserna mellan olika former av historieskrivning, nationalstaternas politiskt och ideologiskt försvagade roll samt – vilket inte minst den livliga diskussionen under sessionen visade – mediernas starka genomslagskraft när det gäller att forma bilden av historien. Det framhölls också hur detta intresse är en tydlig internationell trend som, låt vara i olika tappning, gör sig gällande i många länder.

En central diskussionspunkt som flera av sessionsdeltagarna tog upp rörde problemet med historikernas ansvar för bilden av de förflutna. Pläderingar hördes för att historikerna borde ta ett större generellt ansvar bl a genom att formulera synteser som också borde innehålla tydliga ställningstaganden i värdefrågor och genom att inte överlåta problemformuleringsinitiativet till massmediala intressen. Gunlög Fur ville höja en varning för faran att historikerna i den nya situation som håller på att växa fram, delvis efter anglosaxiskt mönster, riskerar bli identitetsproducenter åt olika grupper och subkulturer. Vår uppgift borde vara den kritiskt granskande som kunde hålla stånd både mot medias krav på snabb och förenklad historieproduktion och mot fikcionaliseringens intåg. Eva Österberg menade att historikern borde sträva efter en position "mellan fakta och moral" där den historiska kontextualiseringen står i centrum. En rad andra synpunkter framfördes som sammantaget visade att frågan om "Makten över minnet" är en av viktigaste som historikerna idag har att ta itu med.

Roddy Nilsson

Religion och samhälle

Sessionen var uppdelad i två delar, av vilka den första handlade om religionen i det tidigmoderna samhället och den senare om religionens roll på 1800- och 1900-talet. Sammanlagt diskuterades sju texter och presenterades ytterligare två projekt. En gemensam utgångspunkt var synen på religion som en väsentlig och av historiker tämligen försummad faktor i samhällslivet. Under sessionens första del utgjorde frågor kring enighet eller splittring (stat/elit mot folk) i religiösa frågor en viktig diskussionspunkt. Å ena sidan betonades vikten av att inte på förhand utgå från avgörande religiösa skillnader mellan olika delar av samhället och å andra sidan framhövdes behovet av ett makt- och konfliktperspektiv. En annan väsentlig fråga gällde i vilken grad, och på vilket sätt, försekulariserade världsuppfattningar ska uppfattas som annorlunda än sekulariserade. Sessionens andra del handlade främst om samband mellan religion och sociala reformer. En linje var att utpeka religionen som en

drivkraft för 1800- och 1900-talets filantropi och socialpolitik, inte minst bland kvinnliga aktörer. En annan linje var att koppla samman mission med ambitioner att civilisera människor i betydelsen höja moralen och förbättra sedligheten. Här väckte relationen mellan mission i Skandinavien och mission i Asien många frågor. Sammanfattningsvis avslöjade sessionen ett stort intresse för religionens roll i historien och visade samtidigt att detta intresse tar sig uttryck i många olika slags undersökningar. Tvivelsutan kommer den historiska forskningen på detta område att växa starkt under de kommande åren och i viss mån utmana tidigare uppfattningar om hur samhället fungerat och förändrats.

Linda Oja

Statsbildning under tidigmodern tid

Sessionen leddes av Pär Frohnert (Lund) och Börje Harnesk (Umeå). I sex anföranden behandlades teman kring staten och dess utveckling (se sessionsprogrammet). Enligt Lundahistorikern Harald Gustafsson gav Kalmarunionens upplösning – inte nödvändigtvis, men som resultatet av en längre process - upphov till två nya stater, nämligen Danmark-Norge och Sverige-Finland, om processen betraktas ur ett statsbildningsperspektiv. Hädanefter skulle identitetsmönstren (tro, patriotism, m m) komma att rikta sig efter politisk-geografiska enheter på olika nivåer (rike, landskap, etc). Jens Lerbom (Lund) behandlade den statliga integrationspolitiken och dess konsekvenser i de danska och svenska rikena under 15- och 1600-talen med Gotland som exempel. Ön är i detta avseende ett utmärkt komparativt studieobjekt: inte minst för att den 1645 övergick från dansk till svensk besittning. Det visar sig att den danska statens närvaro var ganska svag (1645 omfattade garnison och ämbetsmän bara 20 personer), medan den svenska staten ökade sina personella resurser efterhand. Under senare hälften av 1600-talet eftersträvade det svenska enväldet en statlig integration av det "kommunalistiska bondesamhället".

Stellan Dahlgren (Uppsala) svarade "nej" på sin fråga om den svenska absolutismen var en myt. Svaret beror på begreppets definition och insikten att även myter inverkar på den historiska verkligheten. Medan Dahlgren i anslutning till den tyske historikern Gerhard Oestreich åtskiljer mellan den absoluta staten som program och absolutism som en samhällsformation, funderade sessionsledaren Pär Frohnert om inte begreppen senfeodalism eller organiserad feodalism också måste övervägas. För att slutgiltigt kunna svara på frågan, formulerade Dahlgren ett forskningsprogram som sysslade med sådana teman som enväldets politiska bas, kameralismen, förvaltningen, enväldets förhållande till olika sociala grupper, rättsväsendets betydelse på lokal nivå, integrationen av riket, statsbyggandet uppifrån/underifrån. Därtill hör också frågan om varför absolutismen kollapsade så plötsligt med Karl XII:s död.

Här kan Martin Melkerssons (Mälardalen) anförande sägas ha tagit vid. Det handlade om den svenska statsbildningsprocessen under 1700-talet. I samband med detta är det viktigt att fråga vad det egentligen blev av militärstaten och enväldet och hur man ska tolka den gustavianska upplysta absolutismen. Även här väntar fortfarande ett stort och intressant forskningsfält. Göteborgshistorikern Maria Cavallin betonade i sitt föredrag att ämbetsmännens plikter skärptes under perioden 1750-1850 och att nya ämbeten födde nya normer. Carl-Johan Gadd (Göteborg) hade beretts plats att utanför programmet kort presentera huvudpunkterna i sitt paper som legat på konferensens hemsida ("Lagar och lagtolkning: kring näringslagstiftning och lagefterlevnad ca 1680 - 1850". Denna lagstiftning som inledningsvis varit ganska luddig blev med tiden alltmer detaljerad. Gadd menade att själva luddigheten troligen var medveten för att skapa möjligheter till flexibel tillämpning. I den mån det gick att tillämpa lagen på lokal nivå var lagen ett redskap för staten.

I den avslutande diskussionen framfördes att lagen, den "heliga lagen" (Cavallin), och inte kungen, var det som höll samman riket. Liksom ämbetsmännen var även kungen rikets och guds tjänare (Gustafsson, Cavallin). Lagen var därför en viktig identitetsmätare för samhället (Gustafsson, Lerbom) och ett legitimitetsmedel för staten (Harnesk). Således gjorde alla bidrag tydligt att den tidigmoderna staten är långtifrån utforskad. Det finns fortfarande mycket att upptäcka och observera. Förhoppningsvis finns det tillräckligt med forskare som kommer att ägna sig åt ämnet.

*Ralph
Tuchtenhagen*

Klass genus eller etnicitet, arbetsmarknadens genus

Under rubriken presenterades tre olika papper kring genus på arbetsmarknaden under 1930 och 1940-talen. Renée Frangeur (Hist inst Göteborg) presenterade en del av sin avhandling¹ och gjorde en analys av den diskussion som vid 1930-talets början fördes inom SAP och Männens förening huruvida gifta kvinnor skulle ha rätt till förvärvsarbete eller ej. Inom SAP fanns en majoritet för att kvinnor hade rätt till förvärvsarbete medan den av nazismen influerade Männens förening antog en motsatt ståndpunkt. Linda Lane (Ek historia Göteborg) redogjorde för en del av sitt pågående avhandlingsarbete om medelklasskvinnors yrkesarbete. Arbetet baseras på en mikrostudie, byggd på mantalslängder, över invånarna i ett hus i Vasastaden i Göteborg under 1920- och 1930-talen. I studien diskuteras bl a hur yrkesstrukturen bland husets kvinnliga invånare förändrades. Det tredje bidraget stod Johanna Overud (Hist inst Stockholm) för. Som en del i sitt pågående avhandlingsarbete diskuterade

---

¹ Renée Frangeur, *Yrkeskvinna eller makens tjänarinna? Striden om yrkesrätten för gifta kvinnor i mellankrigstidens Sverige*, Lund 1998.

hon den statliga yrkesvägledningens roll i skapandet och upprätthållandet av arbetsmarknadens genuskonstruktion under tiden för andra världskriget.

Jonny Hjelm (Inst f Historiska studier Umeå) och Björn Horgby (Tema Historia Linköping) var kommentatorer. Båda pekade bl a på problemet att texterna inte står för sig själva. Eftersom de är delar av något större öppnar sig flera frågor kring den samhälleliga kontexten runt det som presenterades. Därvid lyftes också frågan vad som egentligen konstituerar arbetsmarknadens genuskonstruktion, och att man måste studera hela samhället, dvs inte bara arbetsmarknaden utan också ideologi, familj, bosättning m m. I den efterföljande diskussionen pekades det bl a på diskussionen om det manliga familjeförsörjaridealet som en bas för hela diskussionen om arbetsmarknadens genus. En annan aspekt som lyftes fram var nödvändigheten av att också studera arbetsköparnas strategier, vilka är centrala faktorer när genuskonstruktionen analyseras.

Mats Greiff

Medias makt och makten över media

Massmedias förhållande till makten, egen och andras, diskuterades under ledning av docent Birgit Petersson, Umeå. Sammanlagt togs sex uppsatser upp till behandling vid de två sessionerna.

Doktoranden Per-Olof Andersson, Växjö/Lund inledde med *"Ack hvad den makten är en härlig sak, äfven om den är liten"* Medier och makt ur ett lokalt perspektiv. Slutsatsen att Elmhults Tidning spelade en betydelsefull roll genom att ge utsatta människor en arena samt "bevaka" en lokal maktelit, som därmed aldrig kunde känna sig säkra för granskning, var en fin beskrivning av tidningens betydelse vid sekelskiftet, ansåg opponenter, doktoranden Jonas Harvard, Östersund/Umeå, som dock efterlyste en definition av maktbegreppet.

Harvards egen uppsats *Prisvärda åsikter och lättköpta blad. Debatten kring statliga pressinitiativ på 1860- och 1910-talet* sätter det liberala pressidealet i relation till samhällsförändringarna i samband med två riksdagsdebatter om förslag att ge ut statstidningar. Docent Tom Olsson, Södertörn, opponenter, pekade på pressens ställning mellan allmänt och enskilt samt frågade sig hur första världskriget påverkat pressdebatten på 1910-talet.

Docent Staffan Sundin, Göteborg, beskriver i *Ågarmakt i medier* olika drivkrafter bakom medieäggande, vilket skiljer sig från vanligt företagsäggande genom att också utgöra en kanal för opinionsspridning, något som fått olika organisationer att engagera sig. Opponenten, doktoranden Stefan Dalin, Umeå, pekade på att näringslivsorganisationerna har

politiska syften i samma mån som arbetarrörelsen. Mycket av diskussion kom att kretsa kring detta.

Ett kommande projekt presenterades av nydisputerade filosofie doktor Karin Nordberg, Umeå. I *Kön, röst och offentlighet i svensk radio 1925-1999* vill hon analysera kvinnans inflytande och plats i svensk radio ur ett genusperspektiv. Opponenten Sundin tyckte att projektet var intressant, särskilt frågan om hur kvinnorna lyckats föra fram s k mjuka frågor. Han föreslog dagspressen som lämpligt jämförelseobjekt.

I *Den värmländska pressen och Spanienfrågan 1936-1939. En studie av pressens roll och betydelse*, lyfter Dalin fram korrelationen mellan lokaltidningarnas Spanienintresse och den genomslagskraft Spanienrörelsen fick i Värmland. Lokalpressen kom främst att spela en befästande och förstärkande roll, vilket också en preliminär jämförelse med Västerbotten visar. Opponenten Andersson berömde lokalperspektivet men menade att Dalin också skulle kunna analysera skeendet i en övergripande ideologisk och samtidshistorisk tolkningsram.

Olssons driver i *Mediesamhälle och politik. Exemplet Sverige 1925-1995* tesen att svensk journalistik, som på 1920-talet sökte sig en plats, via en politisk understödjande på 1950-talet nått dagens position som initiativtagare och organisatör av det offentliga samtalet. Opponenten Nordberg lyfte fram textens läsrolighet men ifrågasatte på en del punkter underlaget för tesen.

En initierad slutkommentar gavs av professor Jarl Torbacke, Stockholm. Han uttryckte glädje över den livaktiga presshistoriska forskningen samt önskan om en fortsättning på kommande historikermöten.

Per-Olof Grönberg

Svenska historikermötet i Linköping 23-25 april 1999 - en utvärdering

Under tre dagar i april 1999 samlades 304 historiker i Linköping till ett nationellt svenskt historikermöte, det första i denna form i Sverige. Mötet, som initierats av Svenska Historiska Föreningen och som arrangerades av Avdelning för historia vid Linköpings universitet, hade förberetts av en brett nationellt sammansatt program- och referenskommitté. När planeringsarbetet startade 14 månader före konferensen beräknades ett deltagarantal om 100 personer. Till detta hörde en "glädjekalkyl" på 150 deltagare, men inte i de vildaste förhoppningarna kunde arrangörerna drömma om det verkliga dubbla antalet deltagare.

Svenska historikermötet fick ett överväldigande positivt bemötande från deltagarna. Femtio personer valde att inlämna sina synpunkter via den enkät som medföljde konferensmappen. Många andra har hört av sig på annat sätt.

Tidigt fastställdes tre huvudprinciper för mötets genomförande: 1) det skulle vara en konferens där den aktiva vetenskapliga diskussionen ställdes i centrum 2) det skulle vara en konferens som utnyttjade ny teknik i förberedelsearbetet 3) det skulle vara en lågbudgetkonferens. Dessa tre principer var intimt sammanflätade.

Svenska historikermötet försökte ställa den aktuella vetenskapliga diskussionen i centrum. Mötets huvudtema "Historia och makt – makten och historikerna" valdes utifrån denna grundtanke. Inom ramen för detta huvudtema kunde en rad specialsessioner, med varierande innehåll arrangeras – allt utifrån aktuella tendenser inom vetenskapssamhället. Huvudtemat valdes dessutom utifrån kriteriet att ingen historiker på grund av intresseinriktning skulle känna sig malplacerad, utan kunna känna igen sig oavsett perspektiv eller kronologiska skrankor. Huvudtemat skulle inrama mötet genom plenaranföranden, diskussioner och paneldebatter. Huvudtemat utgjorde likaså grunden för de ansökningar om ekonomiskt understöd till RBJ och HSFR som välvilligt beviljades.

Till de 31 sessionerna var det viktigt att rekrytera samlade inlägg från forskningsfronten. Ett aktivt deltagande från doktoranderna var därför en huvuduppgift i sessionsplaneringen. Hela 67 papers lades via hemsidan fram till mötet. Sessionsämnena valdes utifrån en första tidig inbjudan via Historisk tidskrift, direkt till landets institutioner och via annonsering på nätet. Sessionernas konkreta innehåll ansvarade utsedda moderatörer för. Utöver specialsessionerna hölls 10 möten i anslutning till historikermötet. Svenska historikermötets vetenskapliga innehåll fick ett översvallande gott betyg. Det gäller i synnerhet specialsessionerna. Enstaka kritiska röster avseende plenarsessionerna förtar inte detta huvudintryck.

För att mötet verkligen skulle kunna ligga i spetsen vid forskningsfronten bestämdes att mötesförberedelserna främst skulle baseras på IT-teknik. Information och papers skulle IT-publiceras. Fördelarna med ett sådant system var flera. Informations- och annat förberedelsematerial kunde kontinuerligt uppdateras och nå mötesdeltagarna snabbt, och framför allt kunde "deadline" för papers läggas mycket nära själva konferensen. Så sent som dagarna innan mötet publicerades de sista paperbidragen till mötet, vilket hade varit helt omöjligt med ett traditionellt paperutskick.

Mötets IT-basering har mött stor uppskattning och torde bli en lämplig modell framgent. Att mötets hemsida, med all information och alla papers, flitigt besökts även efter mötet, visar att grundkonceptet därvidlag fungerat. En stor del av dessa efterbesök har gällt nedladdning av papers som under mötet upplevts som intressanta. Det bör här påpekas att arrangörerna, för säkerhets skull, vid tre tillfällen gjorde massutskick i pappersform till landets institutioner och till samtliga anmälda. All praktisk hantering, utom ekonomin, har vidare varit elektroniskt baserad, vilket varit oerhört arbetsbesparande och på sikt betydelsefullt för framtida arrangörer, då åtskilliga lärdomar, såväl positiva som negativa, ur detta kan dras. IT-baseringen möjliggjorde också anmälningar intill dagarna före själva mötet.

Det bör dock påpekas att IT-baseringen förutsätter existensen av datasupport och kompetens vid landets institutioner.

Lågbudgetprofilen hänger dels samman med de övriga kriterierna, dels med önskan om att höga avgifter i sig inte skulle förhindra deltagande från framför allt doktorander. Kost och logi låg därför utanför avgiften, utan var upp till var och ens skön. Information om tillgängliga hotell och stadskarta fanns på hemsidan. Enligt internationellt mönster knöts också mötesdeltagande till medlemskap i Svenska historiska föreningen. Av mötets karaktär av aktiv vetenskaplig konferens följde att kostsamma kringarrangemang i görligaste mån skulle undvikas. Fredagskvällens reception sponsrades huvudsakligen av Centrum för lokalhistoria i Linköping, nätverket SKOGH, Linköpings kommun och Läns museet i Linköping. Under tecknade arrangörer vill här gärna upprepa vårt varma tack för detta stöd. Lördagens middag var huvudsakligen självfinansierad. På grund av de praktiska problem som uppkom genom det stora deltagarantalet ordnades dock cateringluncher till kraftigt subventionerat pris. Att mötet internet-baserades innebar en gigantisk besparing vad gäller tryck och andra distributionskostnader. Bidrag från Riksbankens Jubileumsfond och HSFR användes framför allt till att minska avgiften för just doktoranderna med nästan hälften. Program- och referensgruppsarbetet finansierades delvis av Svenska Historiska Föreningen. Historikermötets huvudsakliga finansiärer utgjordes framför allt av deltagarna själva och de lokala arrangörerna i Linköping. Den totala kostnaden för mötet uppgick till omkring 400.000 kr. Överskottet om c:a 50.000 kr kommer ograverat att överlämnas till nästa arrangör. Lågbudgetprofilen fick ett positivt mottagande från deltagarnas sida. Trots detta förekom en del kritiska röster som menade att den totala kostnaden var för hög. Denna kritik förtar inte huvudintrycket.

Det finns många lärdomar att dra från Linköpingsmötet. Ett omfattande utvärderingsarbete, både riktat till mötesdeltagarna i enkätform och genom de sammanställningar som respektive funktionsansvariga lokalt under sommaren –99 sammanställt. Alla dessa erfarenheter har insamlats och sammanställts. En del lärdomar har uppenbarligen karaktären av barnsjukdomar, som exempelvis behovet av ständig telefon- och mailpassning från arrangörshåll.

1999 års historikermöte i Linköping kan, trots vissa kritiska om än marginella kommentarer, betraktas som en stor framgång för historikersamhället och arrangerande Svenska historiska föreningen och Enheten för historia vid institutionen för tema vid Linköpings universitet. De svenska historikerna behöver en samlingsplats utanför specialkonferenserna, där historiker i allmänhet kan träffas och dryfta gemensamma problem. Svenska historiska föreningen och Enheten för historia vid Linköpings universitet önskar därför kommande arrangörer all lycka.

För ett framgångsrikt historikermöte i Örebro år 2002!

Lasse Kvarnström & Pär Frohnert

Generalsekreterare för Svenska historikermötet 1999 & Svenska historiska föreningens sekreterare, i september 1999.

Svenska historikermötet 23-25/4 1999 – preliminär ekonomisk redovisning

	Inkomster	Utgifter
RBJ	50.000	
HSFR	45.000	
Anmälningar m m	300.517	
Resor/kost/logi		21.424
Medlemsavgifter		19.200
Bankett		42.925
Lunch		31.175
Lokaler		33.591
Tryck + IT		83.410
Administrativt arbete		105.000
Omkostnadspålägg		2.710
Totalt:	395.517	339.425

Överskott: 56.092

Kommentarer till ekonomisk ställning, inklusive visavi budget:

* Ej upptagna intäkter/kostnader:

WEB-arbetet finansierades till c:a 50% av IT-rådet, Linköpings universitet. Receptionen finansierades till större delen av Linköpings kommun, SKOGH och Centrum för lokalhistoria, Linköpings universitet. Detsamma gäller kostnader för lokaler som uppläts av Länsmuseet. Då ingen av dessa intäkter/kostnader belastat mötets ekonomi, utan lösts helt utanför den ekonomiska hanteringen i övrigt, har de ej medtagits här.

* RBJ och HSFR avser beviljade medel för subventionering av doktoranders deltagande samt tryck m m. Vad gäller RBJ har medlen förvaltats av på ett särskilt postgirokonto knutet till Svenska historiska föreningen fr o m 981130. Vad gäller HSFR har medlen förvaltats via särskilt konto hos arrangerande Historia vid Linköpings universitet. Subventioneringen av doktoranderna tog sig formen av en sänkning av deltagaravgiften om 500 kr, d v s 120 st à 500 kr = 60.000 kr. I övrigt har de beviljade medlen använts till resor/kost/logi samt tryck. HSFR-medlen har belastats med s k omkostnadspålägg.

* Anmälningar m m innehåller deltagaravgifter uppgående till 600-1600 kr/person beroende på status (disputerad eller doktorand 600/1100), bankett eller inte (200/0), SHF-medlemskap eller inte inklusive åldersavgift (300/150/0) samt avgift för subventionerad lunch à 2x25 kr. Reviderad budget från 981119 utgick från intäkter på 102.000 exklusive medlems- och bankettavgifter. Beslutet om subventionerad lunch togs i april 99. Det högre utfallet beror på högre deltagande samt på att ganska många avstod från att betala för förtärd lunch inklusive bankett. Avgift för deltagande bokförlag fastställdes i februari 99. Två förlag deltog på detta sätt. Här har likaså ränteinkomster från postgirokontot och utgifter för postgiroinnehav och avihantering bokförts.

* Medlemsavgifter avser medlemsavgifter till SHF à 300 alternativt 150 kr.

* Bankett. Denna var självfinansierad med avgifter m m. Det bör påpekas att antalet s k "gratisätare" inte var obetydligt. Särredovisas dock här.

* Luncher. Subventionerades via avgifter, i övrigt faktiska kostnader. Beslutet om subventionerad lunch via avgifterna togs i april 99. Trots mycket förmånligt pris var antalet "gratisätare" stort.

* Lokaler avser kostnader för lokaler å Lärarhögskola och Universitet. I stort enligt budget.

* Tryck + IT avser finansiering av WEB-master samt kostnader för tryck och utskick (inklusive porton) och konferensmapp. Dyrare än budget p g a behov av pappersutskick och tryck av konferensmapp samt det dubbla deltagandet (visavi budget). WEB-funktionen inköpt via Centrum för lokalhistoria och huvudsakligen finansierad via IT-rådssponsring och Enheten för historia (se ovan).

* Administrativt arbete avser del av kostnader för förberedelse, genomförande och uppföljningsarbete.

* Omkostnadspålägg: se RBJ och HSFR ovan.

Linköping i september 1999

Lasse Kvarnström

Generalsekreterare för Svenska historikermötet 1999